

Advies Natuurwaarden
Gebiedsontwikkeling Deinum-Oost

gemeente
Menameradiel

BügelHajema
Plek voor ideeën

Advies Natuurwaarden
Gebiedsontwikkeling Deinum-Oost

Inhoud

Rapport + bijlagen

5 november 2014

Projectnummer 148.00.06.06.02.00

Ideeën voor een plek

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Onderzoeksgebied en voorgenomen plannen	7
2.1	Ligging	7
2.2	Huidige situatie	7
2.3	Voorgenomen plan	8
3	Gebiedsbescherming en effectbepaling	11
3.1	Natuurbeschermingswet 1998	11
3.2	Streekplan Fryslân 2007	12
4	Soortenbescherming en effectbepaling	15
4.1	Vaatplanten	15
4.2	Zoogdieren - vleermuizen	16
4.3	Zoogdieren - overige	19
4.4	Vogels	20
4.5	Amfibieën	23
4.6	Reptielen	24
4.7	Vissen	24
4.8	Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden	26
5	Conclusie en consequenties	27
5.1	Beschermde gebieden	27
5.2	Beschermde soorten	27
5.3	Uitvoerbaarheid	29
6	Bronnen	31
6.1	Veldbezoek	31
6.2	Media	32
6.3	Literatuur	32

Bijlagen

- Bijlage 1. Wet- en regelgeving natuurwaarden
- Bijlage 2. Opgave van Quickscanhulp.nl

Inleiding

De gemeente Menameradiel werkt aan de planvorming met betrekking tot de herstructurering van het oostelijke deel van Deinum. Dit vanwege de plannen om de provinciale weg N31 nabij Deinum te verwijderen. Om de herstructurering mogelijk te maken, dient een bestemmingsplanprocedure te worden gevoerd. In dit kader is het conform artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) noodzakelijk een onderzoek uit te voeren naar effecten op de natuurwaarden (soortenbescherming en gebiedsbescherming).

AANLEIDING

Voorliggend Advies Natuurwaarden behandelt de ecologische beoordeling van de bij de herstructurering betrokken gronden. De effecten op natuurwaarden worden beoordeeld in relatie tot bestaande wet- en regelgeving op het gebied van soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortenbescherming is vastgelegd in de Flora- en faunawet en de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet 1998, de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) en de provinciale structuurvisies en provinciale verordeningen. Nadere informatie over deze wet- en regelgeving is opgenomen in bijlage 1.

DOEL VAN HET ADVIES

De globale ligging van het onderzoeksgebied van dit Advies Natuurwaarden voor het planvoornemen betreffende de gebiedsontwikkeling aan de oostzijde van Deinum is weergegeven in figuur 1.

ONDERZOEKSGBIED

Het rapport bestaat uit de volgende onderdelen:

- beschrijving van het onderzoeksgebied en de voorgenomen plannen;
- beschrijving van de effecten op de te beschermen natuurwaarden;
- conclusies en consequenties.

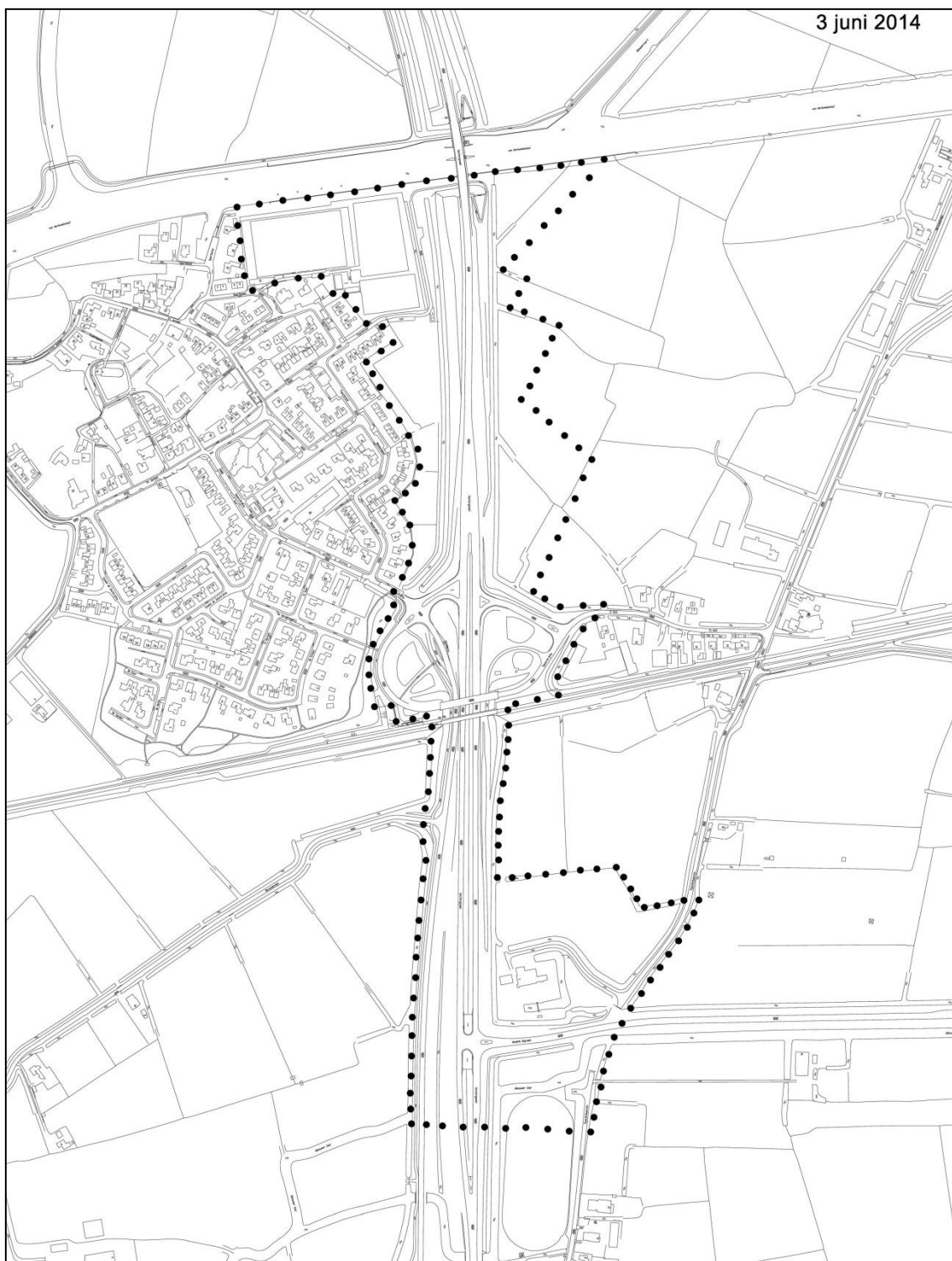
De beschrijving van de relevante te beschermen natuurwaarden is gebaseerd op:

INFORMATIE

- bestaande bronnen zoals databanken, verspreidingsatlassen, waarnemingsoverzichten, rapporten en websites;
- verkennend veldbezoek waarbij vooral is gekeken naar kritische en/of beschermde soorten, zowel wat betreft aanwezigheid van als potenties voor deze soorten.

Op basis van de bekende gegevens en het veldonderzoek zijn de mogelijke effecten als gevolg van de toekomstige ontwikkelingen bepaald. Daarnaast zijn (de effecten van) deze ontwikkelingen beoordeeld in het kader van de natuurwetgeving.

BEOORDELING

Figuur 1. Kaart met ligging onderzoeksgebied

Onderzoeksgebied en voorgenomen plannen

2

2.1

Ligging

Het onderzoeksgebied ligt in het Friese kleilandschap, aan de oost- en zuidoostzijde van het dorp Deinum. Figuur 1 geeft een overzicht van de ligging hiervan.

2.2

Huidige situatie

Het onderzoeksgebied bestaat voor een groot deel uit de weg, af- en opritten en de berm en bermsloten van de provinciale weg N31. Aan de noordzijde is in de N31 een brug over het Van Harinxmakanaal gelegen. Het talud voor de brug (enkele meters hoog) is begroeid met bomen en struiken. In de lussen van de op- en afritten van de N31 zijn boomgroepen aanwezig. Overige bermdelen betreffen voornamelijk grasbermen. In de grasbermen langs de N31/N359 ter hoogte van de afslag Heerenveen/Drachten zijn boomrijen aangeplant.

N31

Aan de noordzijde, tegen het Van Harinxmakanaal, maakt tevens een sportcomplex deel uit van het onderzoeksgebied. De sportvelden zijn omzoomd met boomsingels. Op het terrein staan verder drie gebouwen ten behoeve van de functies sportkantine, kleedkamers en berging.

SPORTCOMPLEX

PARK	Direct ten oosten van de woonkern van Deinum is een park gelegen. Het park wordt grotendeels gevormd door een grasveld en een boomgroep.
GRASLAND	Aan de oostzijde van de N31 maken enkele delen van percelen agrarische grasland deel uit van het onderzoeksgebied.
WOONBOERDERIJ	Aan de zuidzijde is binnen het onderzoeksgebied een woonerf met woonboerderij gelegen. Aangezien er geen ontwikkelingen voor dit deelgebied worden voorzien is dit verder niet bij het onderzoek betrokken.
VAARTEN	Het onderzoeksgebied heeft verder richting het zuiden betrekking op enkele delen van sloten en vaarten (aansluiting op Boksumer Soal, Boksumer Feart en de Hilaarder Feart). Over het algemeen wordt de oever gevormd door een steil talud en is er slechts een smalle oeverzone aanwezig.

2.3

Voorgenomen plan

HERSTRUCTURERING	De gemeente Menameradiel werkt aan de planvorming met betrekking tot de herstructurering van het oostelijke deel van Deinum. Dit vanwege de plannen om de provinciale weg N31 nabij Deinum te verwijderen.
INRICHTINGSPLAN	H+N+S Landschapsarchitecten uit Amersfoort heeft ten behoeve van de herinrichtingsplannen het <i>“Inrichtingsplan Deinum”</i> (concept, januari 2014) opgesteld. Dit inrichtingsplan geeft een schetsmatige visie op de inrichting van het gebied en vormt het uitgangspunt van de ecologische toetsing. Opvallende elementen in de gebiedsontwikkeling worden gevormd door de verplaatsing van de bestaande sportvoorzieningen, nieuwbouw van woningen, het realiseren van een haventje, de verbetering (en het nieuw aanleggen) van routes naar het omliggende gebied en het herstellen van de verbinding met de bestaande bebouwingssituatie aan It Holt. In figuur 2 is de bij het inrichtingsplan behorende (indicatieve) inrichtingstekening opgenomen.

Figuur 2. Montage Inrichtingsplan Deinum en Deinum Feart
(Bron: H+N+S Landschapsarchitecten, concept januari 2014)

Gebiedsbescherming en effectbepaling

3

Voor het onderzoeksgebied is de volgende wet- en regelgeving op het vlak van gebiedsbescherming relevant: de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw 1998), het Streekplan Fryslân 2007 en de bij het streekplan behorende Verordening Romte Fryslân 2014.

3.1

Natuurbeschermingswet 1998

De Nbw 1998 bundelt de gebiedsbescherming van nationaal begrensde natuurgebieden. In de Nbw 1998 zijn ook de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. Onder de Nbw 1998 zijn drie typen gebieden aangewezen en beschermd: Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en Wetlands.

Het onderzoeksgebied is geen onderdeel van en grenst niet aan een beschermd gebied in het kader van de Nbw 1998. Het dichtstbijzijnde beschermde gebied is het Natura 2000-gebied Groote Wielen op ongeveer 9 km ten noordoosten van het onderzoeksgebied. Daarna volgt het Natura 2000-gebied Alde Feanen op een afstand van ongeveer 12 km ten zuidoosten van het onderzoeksgebied.

INVENTARISATIE

Tabel 1. Overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied Groote Wielen

		doelstellingen			draagkracht	
		oppervlakte	kwaliteit	populatie	aantal vogels	aantal paren
habitatsoorten						
H1134	Bittervoorn	=	=	=		
H1318	Meervleermuis	=	=	=		
H1340	Noordse woelmuis	>	>	=		
broedvogelsoorten						
A119	Porseleinhoen	=	=			4
A151	Kemphaan	>	>			10
A295	Rietzanger	=	=			220
niet-broedvogelsoorten						
A041	Kolgans	=	=		13900	
A045	Brandgans	=	=		11800	
A050	Smient	=	=		1300	
A156	Grutto	=	=		670	

= : behoudsdoelstelling

> : verbeter- of uitbreidingsdoelstelling

(bron: Essentietabel Groote Wielen, Ministerie van Economische Zaken)

De Groote Wielen is op 30 december 2010 definitief aangewezen als Natura 2000-gebied. Op 10 december 2013 is het definitieve beheerplan vastgesteld. In tabel 1 is een overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Groote Wielen per zogenoemde habitatsoort en broedvogel- en niet-broedvogelsoort opgenomen.

EFFECTEN	Gezien de ligging van het onderzoeksgebied ten opzichte van beschermde gebieden, de aard van de ontwikkelingen en de huidige terreinomstandigheden van het onderzoeksgebied zijn geen negatieve effecten op beschermde gebieden te verwachten.
TOETSING	Voor het planvoornemen is geen vergunning op grond van de Nbw 1998 nodig. Het bevoegd gezag voor het bestemmingsplan, de gemeenteraad van Mename-radiel, dient deze conclusie te betrekken bij de vaststelling van het (bestem-mings)plan (Nbw 1998 artikel 19j).

3.2

Streekplan Fryslân 2007

ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR	De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een samenhangend netwerk van be-staande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland, dat voldoende robuust is voor een duurzame verbetering van de omstandigheden voor de wilde flora en fauna en voor natuurlijke leefgemeenschappen. De EHS is als beleidsdoel opgenomen in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR). De begrenzing en ruimtelijke bescherming van de provinciale EHS is voor Friesland uitgewerkt in het Streekplan Fryslân 2007 en de Verordening Romte Fryslân 2014.
NATUUR BUITEN DE EHS	Vanuit het Streekplan Fryslân 2007 en Verordening Romte Fryslân 2014 wordt buiten de EHS-gebieden bij ruimtelijke plannen specifiek ingezet op de be-scherming van bestaande natuurgebieden en natuurwaarden in agrarisch ge-bied. Ten behoeve van de bescherming van weidevogelgebieden is aanvullend het Werkplan Weidevogels Fryslân 2007-2013 (17) opgesteld.
INVENTARISATIE	Het onderzoeksgebied is geen onderdeel van en grenst niet aan gronden die deel uitmaken van de EHS of zijn aangewezen als Natuurgebied buiten de EHS. Dergelijke gronden liggen op een geruime afstand van het onderzoeksgebied. Het onderzoeksgebied heeft daarnaast geen belangrijke ecologische relaties met dergelijke beschermde gebieden. Figuur 3 geeft een overzicht van de ligging van de gebieden rond het onderzoeksgebied. Voor weidevogelbroedgebied is naast een specifiek weidegebruik ook openheid en rust van groot belang. Rond onder meer bebouwing, wegen en opgaande beplanting ligt in dit kader over potentieel weidevogelbroedgebied een versto-ringszone. In figuur 4 is een detail van de kaart Openheid en Rust van de Pro-vinsje Fryslân opgenomen.

Figuur 3. Detail kaart Natuur behorend bij Verordening Romte Fryslân 2014; met de ligging van EHS (groen) en Natuurgebieden buiten de EHS (olijfgroen)

Figuur 4. Detail kaart Openheid en Rust behorend bij Werkplan Weidevogels in Fryslân (17); met de ligging van gebieden waar voor weidevogels voldoende openheid en rust aanwezig is (beige)

Gezien de ligging van het onderzoeksgebied ten opzichte van aangewezen gebieden in het kader van de EHS en bestaande natuurgebieden buiten de EHS, de terreinomstandigheden van het onderzoeksgebied en het tussenliggende gebied en de aard van de ontwikkelingen zijn geen negatieve effecten op de EHS en bestaande natuurgebieden buiten de EHS te verwachten.

EFFECTEN

Als gevolg van de voorgenomen woningbouw nabij het Van Harinxmakanaal zal de verstoringszone voor weidevogels over het ten oosten gelegen agrarische gebied verschuiven. De Provinsje Fryslân hanteert voor woonbebouwing een verstoringsafstand van 250 m. Door het plan zal daarmee een groot deel van het ten oosten gelegen gebied met openheid en rust verloren gaan (zie figuur 4).

TOETSING Het plan is op het punt van de EHS niet in strijd met de Verordening Romte Fryslân 2014 (artikel 7.1). Het plan is op het punt van natuur buiten de EHS in beginsel wel in strijd met de Verordening Romte Fryslân 2014 (artikel 7.2); zie onderstaand tekstkader. In dit kader dient er een nadere afweging plaats te vinden en dient bij afname van openheid en rust compensatie te worden geregeld. De Provinsje Fryslân bepaalt uiteindelijk de omvang van de verstoring.

Verordening Romte Fryslân 2014
7.2 Natuur buiten de Ecologische hoofdstructuur

7.2.2

Een ruimtelijk plan voor landelijk gebied dat betrekking heeft op gronden die gelegen zijn in of grenzen aan gebieden die op de kaart Weidevogelgebieden zijn aangewezen als weidevogelkansgebieden of weidevogelparels, voorziet in een regeling waarmee voldoende openheid en rust van die gebieden wordt gehandhaafd, met dien verstande dat de agrarische productiefunctie inclusief de ontwikkelingsmogelijkheden van agrarische bedrijven zijn toegestaan.

7.2.4

Van artikel 7.2.2 kan worden afgeweken voor een noodzakelijke ruimtelijke ingreep van openbaar belang, met inachtneming van de volgende voorwaarden:

- a. de natuurwaarden worden afgewogen ten opzichte van de ruimtelijke ingreep;
- b. schade aan natuurwaarden door mitigerende maatregelen wordt zoveel beperkt als fysiek-ruimtelijk en wat betreft uitvoerbaarheid van de beoogde ontwikkeling redelijkerwijs mogelijk is;
- d. indien sprake is van het verloren gaan van gebied groter dan 0,5 ha dat vanwege rust en openheid voor weidevogels geschikt is als bedoeld in artikel 7.2.2, wordt dit financieel gecompenseerd door storting van een bedrag in een weidevogelfonds, volgens door Gedeputeerde Staten vast te stellen regels. De plantoelichting dient te verantwoorden op welke wijze financiële compensatie is geborgd.

Soortenbescherming en effectbeoordeling

Relevante wetgeving op het gebied van de soortenbescherming betreft de Flora- en faunawet (Ffw). Nadere informatie over deze wet- en regelgeving is opgenomen in bijlage 1. Het onderzoek is uitgevoerd op basis van bestaande gegevens en veldonderzoek.

WET- EN REGELGEVING

Op basis van de AMvB 2004 betreffende artikel 75 van de Ffw worden de in Nederland beschermde soorten in drie beschermingsregimes ingedeeld. Het gaat hierbij om algemene soorten (soorten uit tabel 1), overige soorten (soorten uit tabel 2) en strikt beschermde soorten (soorten uit tabel 3). Om verwarring te voorkomen, wordt in dit rapport respectievelijk de benaming licht, middelzwaar en streng beschermd gehanteerd (zie bijlage 1). De inheemse vogelsoorten hebben een eigen afwijkend beschermingsregime; ze vallen zowel onder het middelzware als strenge beschermingsregime.

BESCHERMINGSREGIME

Geraadpleegde databanken (opgave Quickscanhulp.nl, zie bijlage 2), verspreidingsatlassen, waarnemingsoverzichten, websites en rapporten zijn met een eigen nummer in de literatuurlijst opgenomen. Gegevens uit deze bronnen worden bij het bespreken van de verschillende soortengroepen alleen genoemd indien ze een meerwaarde voor het onderzoek hebben.

BRONNEN

Het onderzoeksgebied is in de periode maart tot en met augustus 2014 vijfmaal bezocht (zie ook paragraaf 6.1).

VELDBEZOeken

4.1

Vaatplanten

De boomsingels rond de sportvelden, de boomgroepen in het park en de boschages, boomgroepen en boomrijen in de bermen en op de taluds van de N31 zijn aangeplant. Es is veel aanwezig, maar ook gewone esdoorn, iep, populier, veldesdoorn en zwarte els. In de ondergroei domineert meidoorn, met daarnaast hazelaar, kardinaalsmuts, gewone vlier en wilde liguster. In de kruidlaag domineren soorten van een voedselrijke bodem, zoals grote brandnetel, fluitkruid, kleeftkruid, speenkruid en zevenblad.

INVENTARISATIE

De sloten en vaarten worden jaarlijks geschoond. Langs een enkele oever is een smalle rietkraag aanwezig. In de sloten groeit veel klein kroos, liesgras en mannagras. Deze soorten indiceren voedselrijk water. In twee sloten zijn tij-

dens het onderzoek enkele exemplaren van de licht beschermde zwanenbloem aangetroffen. Zwanenbloem is een waterplant die in Fryslân algemeen voorkomt. De soort kan goed tegen het ruw schonen van sloten.

In de waterpartij achter de woningen aan De Strikel en grenzend aan de toerit naar het NS-station -valt buiten het onderzoeksgebied- is de licht beschermde gewone dotterbloem alsmede de Rode lijstsoort krabbenscheer aangetroffen.

De agrarische percelen cultuurgrasland worden gedomineerd door Engels raai-gras. Verspreid staan kruiden van voedselrijke gronden zoals kruipende boterbloem, ridderzuring en speenkruid.

EFFECTEN Bij het vergraven van de sloten worden exemplaren van de licht beschermde zwanenbloem verstoord en/of vernield. Naar verwachting zullen de nieuwe/vergraven watergangen (wederom) geschikt worden voor zwanenbloem. Zwanenbloem profiteert van het zeer ruw schonen en vergraven van sloten waarbij de plant sterk verbrokkelt en er in de vernielde oever veel kiemplekken vrijkomen.

TOETSING Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep vaatplanten ontstaan. Ten behoeve van de ontwikkelingen zullen exemplaren van de licht beschermde soort zwanenbloem worden beschadigd en kan de standplaats worden vernietigd (artikel 8 Ffw). In het geval van ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor licht beschermde soorten een vrijstelling voor artikel 8 van de Ffw. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. In het kader van de voorgenomen activiteiten hoeft voor deze soort geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel blijft de zorgplicht van toepassing.

4.2

Zoogdieren – vleermuizen

INVENTARISATIE Binnen een straal van 5 km rond het onderzoeksgebied zijn waarnemingen van zeven vleermuissoorten geregistreerd (2, bijlage 2). Alle vleermuissoorten zijn streng beschermd.

Verblijfplaatsen van vleermuizen binnen het onderzoeksgebied kunnen worden uitgesloten. De aanwezige bomen zijn relatief jong en bevatten geen voor vleermuizen geschikte holten. De drie gebouwen op het sportterrein zijn op basis van de constructie en het bouw materiaal ongeschikt bevonden voor vleermuizen.

Het onderzoeksgebied zal een onderdeel uitmaken van het foerageergebied van vleermuizen. Het Van Harinxmakanaal is geschikt als onderdeel van het foerageergebied en vliegroute van meervleermuis, ruige dwergvleermuis en in mindere mate watervleermuis. De randen van de boomsingels en boomgroepen

vormen geschikt foerageergebied voor gewone en ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Het opgaand groen binnen het onderzoeksgebied betreft een relatief groot deel van de opgaande groenstructuren in de omgeving. Het agrarische gebied vormt in potentie foerageergebied voor laatvlieger, rosse vleermuis en tweekleurige vleermuis.

In juli en augustus 2014 zijn in totaal twee veldinventarisaties uitgevoerd om een daadwerkelijk beeld van de functie van de opgaande beplanting en het Van Harinxmakanaal voor vleermuizen te verkrijgen. In paragraaf 6.1 is de methode van onderzoek aangegeven en zijn de weersomstandigheden benoemd.

De eerste inventarisatie is uitgevoerd op de avond van 4 juli 2014. Waargenomen vleermuissoorten zijn gewone dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis geweest.

INVENTARISATIE
4 JULI 2014

De eerste vleermuis, een gewone dwergvleermuis, verscheen om 22:16 uur. Verspreid over nagenoeg het gehele onderzoeksgebied zijn foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Het foerageren vindt vooral plaats langs de randen van de boomsingels en -groepen. Er werden tegelijkertijd hooguit twee exemplaren waargenomen. Vaste vliegroutes van gewone dwergvleermuis zijn niet aangetroffen. Gewone dwergvleermuis foerageert ook veel binnen de bebouwde kern van Deinum (buiten het onderzoeksgebied). Gewone dwergvleermuis werd niet waargenomen langs de zijden van de groenstructuren die direct aan de provinciale weg N31 grenzen.

Laatvlieger werd voor het eerst om 22:20 uur waargenomen. De soort werd enkele malen foeragerend waargenomen boven de sportvelden en het grasveld dat gelegen is ten oosten van de straat Mennerdahôf.

Het Van Harinxmakanaal werd door meervleermuis gebruikt als foerageergebied/vliegroute. De soort volgt de waterloop, waarbij vrij laag boven het wateroppervlak wordt gevlogen. Het betreft een belangrijke route. Zo passeerden tussen 23:05 uur en 23:15 uur 5 exemplaren in westelijke richting. Boven land werden in het geheel geen meervleermuizen waargenomen. Vliegbewegingen van en naar het Van Harinxmakanaal zijn ter plaatse van het onderzoeksgebied ook niet waarschijnlijk aangezien in Deinum geen verblijfplaatsen van meervleermuis bekend zijn (13).

Op de avond van 13 augustus 2014 is de tweede inventarisatie uitgevoerd. Evenals bij de voorgaande inventarisatie zijn de vleermuissoorten gewone dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis waargenomen.

INVENTARISATIE
13 AUGUSTUS 2014

De eerste gewone dwergvleermuis verscheen om 21:33 uur. Het gebruik van het onderzoeksgebied door gewone dwergvleermuis kwam overeen met het gebruik eerder op 4 juli.

Laatvlieger werd voor het eerst om 21:56 uur waargenomen. De soort werd evenals in de voorgaande inventarisatie enkele malen boven de sportvelden en grasveldjes waargenomen.

Het Van Harinxmakanaal werd door meervleermuis wederom gebruikt als foerageergebied/vliegroute. Ter hoogte van het onderzoeksgebied werd echter nu een lager aantal passerende dieren waargenomen. Geschat wordt dat tijdens de inventarisatie in totaal een twintigtal meervleermuizen over het Van Harinxmakanaal zijn gepasseerd.

EFFECTEN

Het toekomstbeeld, met wederom veel opgaande beplanting, heeft een soortgelijke foerageerwaarde voor vleermuizen. Over het algemeen heeft nieuwe aanplant echter betrekking op relatief jonge, kleine bomen. Daarnaast kan er een geruime periode tussen het verwijderen van de bestaande beplanting en de nieuwe aanplant aanwezig zijn. Het verwijderen van boomsingels en boomgroepen zal met name effect hebben op gewone dwergvleermuis. Van de voorkomende soorten is deze soort, gezien het jachtgedrag en de verspreiding van opgaand groen in de omgeving, het meest afhankelijk van deze opgaande beplanting. Negatieve effecten op de in de omgeving verblijvende populatie gewone dwergvleermuis kunnen worden voorkomen door:

- het inpassen van bestaand groen;
- het gefaseerd verwijderen van opgaand groen;
- de aanplant van grote bomen, dan wel het verplaatsen van aanwezige bomen.

Indien er enige fasering en overlap plaatsvindt bij het verwijderen en aanplanten van opgaande beplanting worden er geen negatieve effecten op de in de omgeving verblijvende populatie gewone dwergvleermuizen verwacht. Uit de inventarisaties is gebleken dat gewone dwergvleermuis ook veel in de bebouwde kern foerageert.

Realisatie van de Deinumer Feart heeft een duidelijke meerwaarde voor meervleermuis en ruige dwergvleermuis. Voor meervleermuis is het belangrijk dat onder bruggen een voldoende grote doorvliegopening aanwezig is (1,5 m hoog bij 4 m breed). Daarnaast is meervleermuis gevoelig voor verstoring door verlichting van zijn foerageergebied. Langs de Deinumer Feart wordt daarom bij voorkeur geen verlichting geplaatst.

Meervleermuis is gevoelig voor verstoring door verlichting van zijn vlieggebied. Een overmatige verlichting van het Van Harinxmakanaal kan dan ook leiden tot verstoring van foerageergebied en/of een vliegroute van meervleermuis. Het ligt niet in de verwachting dat uitstralende verlichting vanaf de nieuwe woonerven tot verstoring zal leiden. Verlichting (koplampen) van gemotoriseerd verkeer op en straatverlichting langs de nieuwe wegen nabij het Van Harinxmakanaal kunnen wel in potentie leiden tot verstoring. Meervleermuis vliegt/jaagt tot 60 cm boven het wateroppervlak. Verstoring door uitstraling van verlichting van gemotoriseerd verkeer kan voorkomen worden door de

aanleg van een verhoogde kade of het verdiept aanleggen van de weg. Ten aanzien van straatverlichting kan gekozen worden voor speciale armaturen waarbij verlichting richting het Van Harinxmakanaal wordt afgeschermd of voor een minder storende verlichtingskleur zoals amber (oranje-gele kleur die haar naam te danken heeft aan de kleur van barnsteen).

Op basis van het onderzoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van het terreingebruik door vleermuizen verkregen.

TOETSING

Hoewel het toekomstbeeld een soortgelijke waarde als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis heeft, kan tijdelijk een afname van het foerageergebied optreden. Indien er enige fasering en overlap plaatsvindt bij het verwijderen en aanplanten van opgaande beplanting worden er geen negatieve effecten op de in de omgeving verblijvende populatie gewone dwergvleermuizen verwacht. Foerageergebied maakt onderdeel uit van de functionele leefomgeving van voortplanting en vaste rust- en verblijfplaatsen. Het verstoren of de vernietiging van essentieel foerageergebied betreft daarmee een verstoring van voortplanting en/of vaste rust- en verblijfplaatsen (artikel 11 Ffw). Zoals beschreven, kan met het nemen van mitigerende maatregelen een negatief effect en daarmee een verbodsovertreding worden voorkomen.

Als gevolg van het plan kan tevens overmatige verlichting van het Van Harinxmakanaal plaatsvinden. Dit kan leiden tot verstoring van foerageergebied en/of een vliegroute van meervleermuis. Het verstoren of de vernietiging van essentieel foerageergebied en vliegroutes betreft verstoring van voortplanting en vaste rust- en verblijfplaatsen (artikel 11 Ffw). Zoals eerder beschreven kan met het nemen van mitigerende maatregelen een negatief effect, en daarmee een verbodsovertreding, worden voorkomen.

4.3

Zoogdieren – overige

Het onderzoeksgebied heeft geen bijzondere waarde voor grondgebonden zoogdieren. Ter plaatse komen algemene soorten voor, zoals egel, haas, hermelijn, mol, aardmuis en veldmuis. In de ruigere, dichtere delen kunnen ook soorten zoals bosmuis, dwergmuis, gewone bosspitsmuis en huisspitsmuis verwacht worden. Gezien de aanwezige vegetatie en terreinkenmerken wordt de aanwezigheid van zwaardere beschermde soorten niet binnen het onderzoeksgebied verwacht.

INVENTARISATIE

Ten behoeve van de ontwikkelingen zal de vegetatie worden verwijderd en de bodem worden vergraven, waardoor leefgebied van de voorkomende soorten verloren gaat en vaste verblijfplaatsen worden vernietigd en verstoord. Ook kunnen enkele exemplaren worden gedood. De verwachting is dat het onderzoeksgebied na inrichting een soortgelijke waarde voor zoogdieren zal hebben.

EFFECTEN

TOETSING

Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep overige zoogdieren ontstaan. In het onderzoeksgebied komt een aantal licht beschermde soorten voor. Vaste verblijfplaatsen van deze soorten kunnen worden vernietigd en verstoord (artikel 11 Fw) als gevolg van de ontwikkelingen. Ook kunnen enkele exemplaren worden gedood (artikel 9 Fw). In het geval van ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor licht beschermde soorten een vrijstelling voor de artikelen 9 tot en met 11 van de Fw. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. In het kader van de voorgenomen activiteiten is een ontheffingsaanvraag voor deze soorten niet aan de orde.

4.4

Vogels

Door de aanwezigheid van verschillende biotopen wordt de aanwezigheid van een groot aantal vogelsoorten binnen het onderzoeksgebied verwacht. Alle inheemse vogelsoorten zijn streng beschermd. Over het algemeen is het nest van vogels alleen beschermd wanneer dit in gebruik is om een broedsel groot te brengen (tijdens het broedseizoen). Bij enkele vogelsoorten is het nest echter jaarrond beschermd (dus ook buiten het broedseizoen). Voor het onderzoek gaat het om buizerd, roek en sperwer.

INVENTARISATIE

De aanliggende agrarische percelen zijn vrij intensief in gebruik en hebben geen hoge waarde voor weidevogels. In de sloten en oeverzones komen vogelsoorten zoals meerkoet, rietgors, waterhoen en wilde eend voor. In het opgaand groen zijn vogels zoals gaai, groenling, merel, winterkoning, zwarte kraai en zwartkop aanwezig.

In de boomgroepen binnen de lussen van de op- en afritten van de N31 ter hoogte van Deinum alsmede in de bomenrij langs de N31/N359 ter hoogte van de afslag Heerenveen/Drachten zijn broedkolonies van roek aanwezig. In totaal zijn hier 151 nesten aangetroffen. Nesten van roek zijn het gehele jaar rond streng beschermd op basis van de Fw. Van de aanwezigheid van broedkolonies van roek binnen de bebouwde kom wordt veelal door omwonenden overlast ondervonden. De locaties van de broedkolonies in en rond Deinum zitten evenwel op plaatsen waar mensen er geen overlast van ondervinden.

In de beplanting op het westelijke talud van de N31 is een nestplaats van sperwer aanwezig. Op 4 april 2014 was er nestbouw, waarna op 23 april 2014 twee eieren in het nest aanwezig waren. Op 4 juli 2014 was het nest niet meer in gebruik. Gezien de prooiresten en donsveertjes op het nest en de vele witte uitwerpselen rond het nest, zijn er jongen uitgevlogen. Nesten van sperwer zijn het gehele jaar rond streng beschermd op basis van de Fw.

In de oostelijke rij wilgen langs de weg It Holt werd verder nog een nestplaats van buizerd aangetroffen. Nesten van buizerd zijn eveneens het gehele jaar rond streng beschermd op basis van de Ffw.

Boomgroep in lus op-/afrit van de N31 met broedkolonie roek

Nest sperwer in de beplanting van het westelijke talud van de N31

Het broed- en foerageergebied van vogels zal als gevolg van de ontwikkelingen veranderen. De nieuwe situatie is wederom geschikt voor een groot aantal algemene broedvogels. De natuurvriendelijke aanleg van de Deinumer Feart zal een positief effect hebben op water- en moerasvogels.

EFFECTEN

Indien de werkzaamheden tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd, kunnen echter in gebruik zijnde nesten van broedvogels worden verstoord. Daarnaast zal bij het huidige plan de broedkolonie van roek en de nestplaats van sperwer verloren gaan. De nestplaats van buizerd ligt op enige afstand van de ontwikkelingen en zal bij het in acht nemen van het broedseizoen niet worden verstoord of verloren gaan.

Roek is ter plaatse afhankelijk van de grotere loofbomen, voornamelijk es en populier. Sperwer is afhankelijk van het jonge loofbos met een dichte struweel laag.

Figuur 5. Vogelkaart, jaarrond beschermde nestplaatsen

CONCLUSIE

Op basis van het veldonderzoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep vogels ontstaan. Alle vogelsoorten (uitgezonderd exoten) zijn beschermd. Ontheffing voor het vernielen en verstoren van bewoonde nesten van vogels (artikel 11 Ffw) wordt in principe niet verleend.

De broedkolonie van roek en de nestplaats van sperwer worden bij voorkeur met hun functionele leefomgeving ingepast. Verstoring en vernietiging van de jaarrond beschermde nestplaatsen is ook buiten het broedseizoen ontheffingsplichtig. Te nemen maatregelen om een ontheffing te verkrijgen, zal een aan-

zienlijke investering met zich mee brengen, daarnaast zal het een geruime tijdsperiode in beslag nemen om een nieuw broedbiotoop te creëren.

Men kan ten aanzien van overige broedvogelsoorten ervan uitgaan dat geen verbodsbepalingen worden overtreden als buiten het broedseizoen wordt gewerkt of als voor het broedseizoen wordt begonnen en de werkzaamheden continu voortduren. Als de werkzaamheden voor het broedseizoen worden gestart en continu voortduren, zullen broedvogels een rustiger broedplaats (op enige afstand) zoeken en niet door de werkzaamheden worden gestoord. De Ffw kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt evenwel dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli loopt.

4.5

Amfibieën

Op basis van het Waarnemingenoverzicht 2012 van RAVON (18) blijkt dat de algemeen voorkomende soorten bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en meerkikker in de omgeving van het onderzoeksgebied kunnen worden verwacht. Het is goed mogelijk dat deze soorten ook binnen het onderzoeksgebied aanwezig zijn. Tijdens de bemonstering van de watergangen werden verschillende exemplaren van kleine watersalamander en meerkikker gevangen. Het grasland, dat intensief in gebruik is als agrarisch cultuurgrasland, heeft voor amfibieën slechts een zeer beperkte waarde. Genoemde soorten zijn allen licht beschermd.

INVENTARISATIE

Door de ontwikkelingen zal het onderzoeksgebied als leefgebied voor amfibieën veranderen, maar niet als zodanig verloren gaan. Bij graafwerkzaamheden zullen echter terreindelen worden vergraven, waardoor (overwinterings)verblijfsplaatsen worden vernietigd en/of verstoord. Door het vergraven van watergangen zal (tijdelijk) voortplantingswater verloren gaan. Ook kunnen tijdens de werkzaamheden exemplaren worden verwond en gedood.

EFFECTEN

Op basis van het veldonderzoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep amfibieën ontstaan. In het onderzoeksgebied komen enkele licht beschermde soorten voor. Vaste verblijfplaatsen van deze soorten worden vernietigd en verstoord (artikel 11 Ffw) als gevolg van de ontwikkelingen. Ook ligt het in de verwachting dat enkele exemplaren worden verwond en/of gedood (artikel 9 Ffw). In het geval van ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor licht beschermde soorten een vrijstelling voor de artikelen 9 tot en met 11 van de Ffw. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. In het kader van de voorgenomen activiteiten is een ontheffingsaanvraag voor deze soorten niet aan de orde. Wel blijft de zorgplicht van toepassing.

TOETSING

4.6

Reptielen

INVENTARISATIE	Binnen het onderzoeksgebied is geen geschikt leefgebied voor reptielen aanwezig; daarnaast komt uit het raadplegen van verschillende bronnen (2, 18, 20) naar voren dat in de ruime omgeving van het onderzoeksgebied geen waarnemingen van reptielen bekend zijn. Er worden derhalve geen reptielen binnen het onderzoeksgebied verwacht.
TOETSING	Op basis van het veldonderzoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep reptielen ontstaan. Als gevolg van de ontwikkelingen worden geen effecten op reptielen verwacht.

4.7

Vissen

INVENTARISATIE	Rond en door het onderzoeksgebied liggen verschillende kavelsloten. Daarnaast maken enkele vaarten onderdeel uit van de nieuwe vaarroute. Over het algemeen is de oever strak en hard. Op basis van geraadpleegde bronnen komt de aanwezigheid van bittervoorn (streng beschermd) en kleine modderkruiper (middelzwaar beschermd) uit de directe omgeving naar voren (2).
----------------	---

Kleine modderkruiper

Op 4 april 2014 zijn de wateren met behulp van een schepnet bemonsterd (zie paragraaf 6.1). Hierbij zijn de volgende algemene, niet beschermde vissoorten aangetroffen: baars, blankvoorn, driedoornige stekelbaars, kolblei, riviergrondel, tiendoornige stekelbaars en zeelt. Daarnaast werden in de bredere watergangen ten zuiden van de spoorlijn de beschermde soorten bittervoorn en kleine modderkruiper gevangen. Ook is hier zwanenmossel aangetroffen (van belang voor de voortplanting van bittervoorn). Op basis van het onderzoek is met voldoende zekerheid de aanwezigheid van bittervoorn en kleine modder-

kruiper in het deelgebied tussen het Van Harinxmakanaal en de spoorlijn vastgesteld.

Door de ontwikkelingen zal het onderzoeksgebied als leefgebied voor vissen veranderen. Uiteindelijk zal een groter wateroppervlak worden gerealiseerd. Bij een juiste inrichting van de nieuwe wateren kan een voor vissen hoogwaardiger leefgebied ontstaan. Vaarten met goed ontwikkelde oever- en onderwatervegetatie vormen voor bittervoorn en kleine modderkruiper een groot deel van het leefgebied in Nederland. De nieuwe Deinumer Feart zal daarnaast ook andere vaarten en sloten (eigen waterpeil) met het boezemwater verbinden waardoor voor vissen meer uitwisseling mogelijk wordt.

EFFECTEN

Door het vergraven van watergangen ten zuiden van de spoorlijn zullen deze tijdelijk voor beschermde vissen minder geschikt worden. Vooralsnog lijkt het er niet op dat er wateren waarin beschermde soorten aanwezig zijn worden gedempt. Bij het (onzorgvuldig) uitvoeren van de werkzaamheden kunnen verder (beschermde) vissen worden verstoord en/of gedood. Tevens kunnen hierbij de voor bittervoorn belangrijke zwanenmosselen uit het water worden verwijderd.

Op basis van het onderzoek is een goed beeld van de soortengroep vissen ontstaan. Door de aanwezigheid van de middelzwaar beschermde kleine modderkruiper en de streng beschermde bittervoorn zijn aanvullende maatregelen noodzakelijk.

TOETSING

Hoewel op voorhand een ontheffingsaanvraag niet per definitie noodzakelijk lijkt, ligt het in de verwachting dat een ontheffing ten behoeve van de werkzaamheden aan de wateren voor bittervoorn voor verstoring van leefgebied verkregen kan worden. Bij de nadere uitwerking van het plan zal dit aspect verder moeten worden uitgewerkt. Voorwaarde is wel dat er voldoende mitigerende maatregelen worden genomen.

Ten aanzien van kleine modderkruiper kan worden gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode): bijvoorbeeld de Gedragscode Provinciale infrastructuur of Gedragscode Flora- en faunawet voor Waterschappen.

Mitigerende maatregelen kunnen onder andere bestaan uit:

- het afstemmen van de aanleg en inrichting van de nieuwe watergangen op de biotoopeisen van bittervoorn en kleine modderkruiper;
- het vergraven van watergangen in een periode die voor vissen het minst verstorend is (buiten koude winterperioden en de voortplantingstijd);
- het deels verplaatsen van grotere zoetwatermosselen uit de te vergraven watergangen naar reeds vergraven watergangen.

4.8

Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden

INVENTARISATIE	Gezien de huidige inrichting en het gebruik is het onderzoeksgebied geen hoogwaardig leefgebied voor ongewervelden. Met het oog op de aanwezige biotopen en het voorkomen/de verspreiding in Nederland (2, 19, 20) worden binnen en direct rond het onderzoeksgebied geen beschermde dagvlinders, libellen en overige ongewervelden verwacht. Bij de bemonstering met het schepnet werden onder meer grote spinnende watertor en de gewone geelgerande waterroofkever gevangen.
TOETSING	Op basis van het veldbezoek is een voldoende beeld van de soortengroepen dagvlinders, libellen en overige ongewervelden ontstaan. Als gevolg van de ontwikkelingen worden geen verbodsovertredingen verwacht.

Conclusie en consequenties

5

5.1

Beschermde gebieden

Beschermde gebieden in het kader van de Nbw 1998 en het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid liggen op ruime afstand van het onderzoeksgebied. Gezien de aard van het ruimtelijke plan zijn geen negatieve effecten op deze gebieden te verwachten. Voor deze activiteit is daarom geen vergunning op grond van de Nbw 1998 nodig. De activiteit is op het punt van natuur niet in strijd met de Verordening Romte Fryslân 2014.

5.2

Beschermde soorten

Uit het onderzoek komt naar voren dat binnen het onderzoeksgebied verschillende op basis van de Ffw beschermde soorten aanwezig zijn. In het kader van mogelijke verbodsovertredingen van de Ffw zijn de navolgende aspecten van belang.

Vleermuizen

Opgaand groen

Hoewel het toekomstbeeld van het onderzoeksgebied een soortgelijke waarde als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis heeft, kan tijdens de realisatie van het plan een afname van het foerageergebied optreden. Met het nemen van mitigerende maatregelen -inpassen bestaand groen en gefaseerd ontwikkelen- kan een negatief effect en daarmee een verbodsovertreding worden voorkomen.

Foerageergebied en vliegroutes maken onderdeel uit van de functionele leefomgeving van voortplanting- en vaste rust- en verblijfplaatsen. Het verstoren of de vernietiging van essentieel foerageergebied en vliegroutes betreft daarmee een verstoring van voortplanting en vaste rust- en verblijfplaatsen (artikel 11 Ffw).

Van Harinxmakanaal

Verlichting (koplampen) van gemotoriseerd verkeer op en straatverlichting langs de nieuwe wegen nabij het Van Harinxmakanaal kunnen in potentie leiden tot verstoring van foerageergebied en vliegroute van meervleermuis. Meervleermuis is gevoelig voor verstoring door licht. De soort vliegt/jaagt tot

60 cm boven het wateroppervlak. Verstoring door uitstraling van verlichting van gemotoriseerd verkeer kan voorkomen worden door de aanleg van een verhoogde kade of het verdiept aanleggen van de weg. Ten aanzien van straatverlichting kan gekozen worden voor speciale armaturen waarbij verlichting richting het Van Harinxmakanaal wordt afgeschermd of voor een minder storende verlichtingskleur zoals amber.

Broedvogels

Roek

In de boomgroepen binnen de lussen van de op- en afritten van de N31 ter hoogte van Deinum alsmede in de bomenrij langs de N31/N359 ter hoogte van de afslag Heerenveen/Drachten zijn broedkolonies van roek aanwezig. Nesten van roek zijn het gehele jaar rond streng beschermd op basis van de Ffw. Verstoring en vernietiging van deze jaarrond beschermde nestplaatsen is ook buiten het broedseizoen ontheffingsplichtig (artikel 11 Ffw).

Sperwer

In de beplanting op het westelijke talud van de N31 is een nestplaats van sperwer aanwezig. Nesten van sperwer zijn het gehele jaar rond streng beschermd op basis van de Ffw.

Ontheffing roek en sperwer

Te nemen maatregelen om een ontheffing te verkrijgen voor het verstoren van de nestplaatsen van roek en sperwer zal een aanzienlijk investering met zich mee brengen. Daarnaast zal het een geruime tijdsperiode in beslag nemen om nieuw broedbiotoop te creëren. De broedbiotoop van roek en sperwer worden bij voorkeur dan ook zoveel mogelijk met hun functionele leefomgeving ingepast.

Algemeen

Verspreid over het onderzoeksgebied kunnen vogels tot broeden komen. Alle inheemse vogelsoorten zijn streng beschermd. Voor het verstoren en vernietigen van in gebruik zijnde nesten kan in eerste instantie geen ontheffing worden verkregen. Bij de planning en uitvoering van de inrichtingswerkzaamheden dient daarom voldoende rekening wordt gehouden met het broedseizoen van vogels om zo een verbodsovertreding van de Ffw te voorkomen.

Vissen

Bittervoorn en kleine modderkruiper

De vaarten ten zuiden van de spoorlijn vormen een onderdeel van het leefgebied van bittervoorn en kleine modderkruiper. Hoewel voor het vergraven van deze vaarten niet per definitie een ontheffingsaanvraag noodzakelijk lijkt, ligt het in de verwachting dat een eventuele ontheffing ten behoeve van de werkzaamheden aan de wateren voor verstoring van leefgebied van bittervoorn verkregen kan worden. Bij de nadere uitwerking van het plan zal dit aspect verder moeten worden uitgewerkt. Voorwaarde is wel dat er voldoende mitigerende maatregelen moeten worden genomen.

Ten aanzien van kleine modderkruiper kan worden gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode): bijvoorbeeld de Gedragscode Provinciale infrastructuur of de Gedragscode Flora- en faunawet voor Waterschappen.

Mitigerende maatregelen kunnen onder andere bestaan uit:

- het afstemmen van de aanleg en inrichting van de nieuwe watergangen op de biotoopeisen van bittervoorn en kleine modderkruiper;
- het vergraven van watergangen in een periode die voor vissen het minst verstorend is (buiten koude winterperioden en de voortplantingstijd);
- het deels verplaatsen van grotere zoetwatermosselen uit de te vergraven watergangen naar reeds vergraven watergangen.

5.3

Uitvoerbaarheid

Uit het onderzoek naar effecten op beschermde natuurwaarden blijkt dat vanuit de Ffw belemmeringen ten aanzien van de uitvoering van het Inrichtingsplan Deinum (H+N+S, concept januari 2014) naar voren komen.

Ruimtelijk relevante aspecten van de mitigerende maatregelen voor vleermuizen en vogels kunnen in het bestemmingsplan worden opgenomen. Ten aanzien van de overige maatregelen zal uitgewerkt moeten worden of dit in het plan inpasbaar is.

Het bevoegd gezag voor het bestemmingsplan, de gemeenteraad van Mename-radiel, dient de conclusie ten aanzien van de Nbw 1998 te betrekken bij de vaststelling van het (bestemmings)plan (Nbw 1998 artikel 19j).

B r o n n e n

6

6.1

Veldbezoek

Het onderzoeksgebied en omgeving is op 4 april 2014 door de heer ing. D.J. Venema bezocht om een indruk te krijgen van het terrein en het voorkomen van planten- en diersoorten. Hierbij zijn de watergangen met behulp van een fijnmazig amfibieënschepnet bemonsterd op het voorkomen van de beschermde vissoorten. Alle monsters zijn ter plaatse uitgezocht. De gevangen vissen zijn daarbij gedetermineerd en op de vanglocatie teruggezet. Het was een bewolkte dag met een maximumtemperatuur van 13 °C en een matige wind.

VERKENNEND VELDBEZOEK

Op de middag van 26 maart 2014 en 23 april 2014 is het onderzoeksgebied door de heer ing. D.J. Venema bezocht ten aanzien van de inventarisatie van broedvogels.

VELDBEZOeken VOGELS

Op 4 juli 2014 en 13 augustus 2014 is het onderzoeksgebied door de heer ing. D.J. Venema bezocht ten behoeve van de inventarisatie van vleermuizen. Het onderzoek is uitgevoerd op basis van het vleermuisprotocol¹ (versie 2013) dat is ontwikkeld door het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging in overleg met de Dienst Landelijk Gebied en de voormalige Gegevensautoriteit Natuur.

VELDBEZOeken VLEERMUIZEN

Vleermuizen maken gebruik van echolocatie om zich in een gebied te oriënteren en voor het lokaliseren van prooien tijdens de jacht. Deze echolocatie vindt plaats door middel van ultrasone geluiden die de vleermuis produceert; deze zijn soortspecifiek (frequentie en ritme). Met behulp van een ultrasound-detector (batdetector) kunnen deze geluiden voor mensen hoorbaar worden gemaakt.

Bij het onderzoek is gebruikgemaakt van Pettersson D240x ultrasounddetectors. Met een Edirol R 09-RH zijn geluidsopnamen gemaakt die later zijn geanalyseerd met behulp van het programma Bat Sound Pro 3.31b. Alle inventarisaties vonden plaats onder gunstige weersomstandigheden (zie tabel 2).

¹ <http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>

Tabel 2. Omstandigheden tijdens de vleermuisinventarisaties

Startdatum	Tijdsduur	Zonsondergang	Weer	Temperatuur
04-07-2014	22:00 - 00:45	22:02	half bewolkt en zwakke wind	21°C - 18°C
13-08-2014	21:00 - 23:30	21:08	bewolkt en matige wind	15°C - 14°C

6.2

Media

1. www.natuurloket.nl. Het Natuurloket is een onafhankelijke informatiemakelaar die gegevens over beschermde soorten toegankelijk maakt. Deze gegevens zijn afkomstig uit de nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Het is een initiatief van onder meer de Gegevensautoriteit Natuur en de Vereniging Onderzoek Flora en Fauna (VOFF).
2. www.quickscanhulp.nl. Quickscanhulp.nl is een internetapplicatie die gegevens over beschermde soorten van de laatste vijf jaar in een aan te geven gebied toegankelijk maakt. Deze gegevens zijn afkomstig uit de nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Het is een initiatief van onder meer de Gegevensautoriteit Natuur en de organisaties binnen de VOFF (www.natuurloket.nl).
3. www.telmeel.nl. Telmeel.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Op de site is tevens verspreidingsinformatie van planten en dieren te vinden.
4. www.zoogdieratlas.nl. Zoogdieratlas.nl is een digitale verspreidingsatlas van zoogdieren. De verspreiding van zoogdieren wordt per provincie in kaart gebracht. Zoogdieratlas.nl is een initiatief van de Zoogdierverseniging. De Zoogdierverseniging werkt per provincie samen met diverse organisaties.

6.3

Literatuur

5. Brenninkmeijer, A., R.M.G. van der Hut & M. Koopmans, Verspreiding (periode 1995-2008) van beschermde vissoorten in Fryslân, A&W-rapport 1029, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden 2008.
6. Dienst Landelijk Gebied, Handreiking Flora- en faunawet, Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling, versie 1.1 (werkkader intern), 31 oktober 2008.
7. Dienst Regelingen, Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en innovatie, Soortenstandaard, Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), december 2011.
8. Dienst Regelingen, Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en innovatie, Soortenstandaard, Bescherm de soort Bittervoorn (*Rhodeus amarus*), december 2011.

9. Dienst Regelingen, Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en innovatie, (Soortenstandaard, Bescherm de soort Kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*), december 2011.
10. Dienst Regelingen, Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en innovatie, (Soortenstandaard, Bescherm de soort Buizerd (*Buteo buteo*), december 2011.
11. Dienst Regelingen, Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen, brief met referentie ffw2009.corr.046, 26 augustus 2009.
12. Koese, B., E.P. de Boer, J.G.M. Guppen, J. Schut & J. Tienstra, De gestreepte waterroofkever in Zuidoost-Friesland: inhaalslag 2008, EIS-Nederland, Leiden 2008.
13. Kuijper, D.P.J., J. Schut, A.-J. Haarsma, J. Ouwehand, H.J.G.A. Limpens & D. van Dullemen, Meervleermuizen in Fryslân: kennisontwikkeling voor soortbescherming, A&W-rapport 748, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv en Zoogdierverseniging VZZ, Veenwouden/Arnhem 2006.
14. Melis, J. (coördinatie), Vissen in Fryslân, Werkatlas, Wetterskip Fryslân, maart 2012.
15. Melis, J. (redactie), Werkatlas Zoogdieren van Friesland (verspreiding tot 15 november 2011), Zoogdierverseniging, januari 2012.
16. Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefebber, A.J. van Loon, A.A. Maelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata) (verspreidingsperiode <1980-1999) - Nederlandse fauna deel 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden 2004.
17. Provincie Fryslân, Werkplan Weidevogels in Fryslân 2007-2013, GS 18 juli 2006.
18. Stichting RAVON, Waarnemingenoverzicht 2012 (verspreidingsperiode 2003-2012), RAVON 51, jaargang 15 (5): blz. 119-132.
19. Waarnemingenverslag 2007 'Dagvlinders, libellen en sprinkhanen' (verspreidingsperiode 1999-2006), EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.
20. Wymenga, E., A. Brenninkmeijer, L. Heikoop & J. Schut (red.), Speciale beschermingszones en beschermde soorten in Fryslân (verspreidingsperiode 1995-2005), A&W-rapport 486, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv, Veenwouden 2006.

B i j l a g e n

B i j l a g e 1 .

W e t - e n r e g e l g e v i n g

n a t u u r w a a r d e n

Relevante wetgeving met betrekking tot soortenbescherming betreft de Flora- en faunawet. Relevante wet- en regelgeving met betrekking tot gebiedsbescherming betreft de Natuurbeschermingswet 1998 en het beschermingsregime van de Ecologische Hoofdstructuur. In het navolgende wordt een toelichting op deze wet- en regelgeving gegeven.

Flora- en faunawet

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Het soortenbeleid uit de Vogelrichtlijn van 1979 en de Habitatrichtlijn van 1992 van de Europese Unie is hiermee in de nationale wetgeving verwerkt.

Achter de Flora- en faunawet staat het idee van de zorgplicht voor in het wild levende dieren en planten (zowel beschermde als onbeschermde) en hun leefomgeving. Die zorgplicht houdt in ieder geval in dat iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen heeft voor flora of fauna, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten. Diegene moet alle maatregelen nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden verwacht om die nadelige gevolgen te voorkomen, zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken (artikel 2).

ZORGPLICHT

Volgens de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde planten te verwijderen of te beschadigen (artikel 8), beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen (artikel 9) of opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen te beschadigen (artikel 11). Ook het rapen of beschadigen van eieren van beschermde dieren is verboden (artikel 12). Tevens moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat enkele van deze verboden indirect worden overtreden door aantasting van bijvoorbeeld het foerageergebied en migratieroutes.

VERBODEN

Beschermde zijn de inheemse zoogdieren (met uitzondering van huismuis, bruine rat en zwarte rat), alle inheemse vogels, amfibieën en reptielen, sommige planten, vissen, vlinders, libellen, kevers en mieren en rivierkreeft, wijngaardslak en Bataafse stroommossel.

BESCHERMDE SOORTEN

Op 23 februari 2005 is de AMvB 2004 betreffende artikel 75 van de Flora- en faunawet in werking getreden. Deze AMvB deelt de in Nederland beschermde soorten in drie beschermingsregimes in. In de 'Lijst van alle soorten beschermd onder de Flora- en faunawet' worden de soorten ingedeeld in drie tabellen. Het gaat hierbij om algemene soorten (soorten uit tabel 1), overige soorten

BESCHERMINGSREGIMES

(soorten uit tabel 2) en strikt beschermde soorten (soorten uit tabel 3). Om verwarring te voorkomen, wordt in dit rapport respectievelijk de benaming licht, middelzwaar en streng beschermd gehanteerd.

TABEL 1	Licht beschermde soorten (algemene soorten) zijn in Nederland zo algemeen voorkomend dat wordt aangenomen dat ruimtelijke ontwikkelingen de gunstige staat van instandhouding van deze soorten niet negatief beïnvloeden. Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor de artikelen 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De verboden, bedoeld in artikel 9 tot en met 11 van de wet, gelden in het geheel niet ten aanzien van mol, bosmuis en veldmuis. Daarnaast gelden ze niet ten aanzien van huisspitsmuis voorzover dit dier zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevindt.
TABEL 2	Voor middelzwaar beschermde soorten (overige soorten) en vogels geldt een vrijstelling in het kader van de Flora- en faunawet, mits wordt gewerkt volgens een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode (zie hierna). Deze gedragscode moet door de sector of de ondernemer zelf worden opgesteld en ingediend voor goedkeuring. Zolang geen gedragscode is opgesteld, moet voor verstoring van de soorten ontheffing worden aangevraagd. Toetsingscriteria voor het verlenen van een ontheffing bij middelzwaar beschermde soorten zijn: - de activiteit mag er niet voor zorgen dat afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort; - de activiteit moet een redelijk doel dienen.
TABEL 3	Ontheffing voor streng beschermde soorten en vogels wordt alleen verleend onder strikte voorwaarden. De algemene beleidslijn hierbij is dat de ingrepen zodanig worden gemitigeerd dat er geen effecten zijn te verwachten op het goede voortbestaan van de soort op de locatie van de ingreep. Toetsingscriteria voor het verlenen van een ontheffing zijn: - er mag geen andere bevredigende oplossing voor de geplande activiteit zijn; - de activiteit mag er niet voor zorgen dat afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort; - er moet een in of bij de wet genoemd belang zijn; - er wordt zorgvuldig gehandeld; - er vindt geen benutting of economisch gewin plaats.
ACTIVITEITENPLAN	Ten behoeve van een ontheffingsaanvraag artikel 75 Flora- en faunawet dient een activiteitenplan te worden opgesteld. In het activiteitenplan worden het doel van de aanvraag en een uitgebreide onderbouwing van de activiteit beschreven. Het vormt de basis van de beoordeling door de Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken.

Wanneer door middel van het nemen van mitigerende maatregelen een verbodsovertreding wordt voorkomen, kan het eveneens goed zijn om een activiteitenplan op te stellen om het 'zorgvuldig werken' vast te leggen. Dit activiteitenplan kan via de aanvraagprocedure voor een ontheffing artikel 75 Flora- en faunawet ter beoordeling aan de Dienst Regelingen worden voorgelegd. Hierbij wordt dan ingezet op een goedkeuring van de maatregelen, maar een afwijzing van de ontheffingsaanvraag. Door uitvoering van de maatregelen die in het activiteitenplan zijn beschreven, wordt een overtreding van de Flora- en faunawet namelijk voorkomen en is een ontheffing niet nodig.

AFWIJZING

Een gedragscode is een document waarin wordt aangegeven hoe bij het uitvoeren van activiteiten of werkzaamheden schade aan beschermde planten en dieren wordt voorkomen of tot een minimum wordt beperkt. Ook wordt in de gedragscode aangegeven hoe in de praktijk zorgvuldig wordt gehandeld.

GEDRAGSCODE

Om te voldoen aan de onderzoeksverplichting naar andere eventueel belemmerende regelgeving zoals gesteld in artikel 3.1.6 Bro, is het voldoende dat een ecooloog vaststelt dat er geen ontheffingen volgens artikel 75 Flora- en faunawet nodig zijn of dat deze kunnen worden verkregen (ABRVs 23 augustus 2006). Dit oordeel is geldig wanneer het is gebaseerd op goed onderzoek en juridisch navolgbaar is gedocumenteerd, zoals in voorliggende rapportage is gebeurd. De begrippen 'ecoloog', 'goed onderzoek' en 'rapportage' zijn beschreven in de 'Handreiking Flora- en faunawet, 31 oktober 2008' van de Dienst Landelijk Gebied.

BEOORDELING

Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet uit 1967 voldeed niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen aan natuurbescherming stellen. Daarom is op 1 oktober 2005 de Natuurbeschermingswet 1998 van kracht geworden, die de gebiedsbescherming van nationaal begrensde natuurgebieden bundelt. Daarmee zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet 1998 verwerkt.

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet 1998:

BESCHERMDE GEBIEDEN

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- staatsnatuurmonumenten en beschermde natuurmonumenten;
- Wetlands.

Verder is deze wet de basis voor het nationale Natuurbeleidsplan (structuurvisie) waarin de Ecologische Hoofdstructuur is geregeld.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen Gedeputeerde Staten van de provincies de vergunningen, maar bij landsbelangoverschrijdende gebieden doet de minister van Economische Zaken dit.

VERGUNNING

ORIËNTATIEFASE / VOORTOETS	Bij projecten, plannen en activiteiten in of in de omgeving van een beschermd gebied moet worden ingeschat of de voorgestane ontwikkeling een significant negatief effect op dit gebied tot gevolg kan hebben. In deze oriëntatiefase vindt een globale toetsing plaats, de zogenaamde voortoets, waardoor een indicatie van de mogelijke negatieve gevolgen wordt verkregen. Op deze manier kan worden bepaald hoe de verdere procedure dient te worden doorlopen en of vergunningverlening aan de orde is.
INSTANDHOUDINGSDOELEN	De omvang van de effecten wordt getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende beschermd gebied. Deze doelstellingen zijn of worden opgenomen in de aanwijzingsbesluiten en de beheerplannen. In het aanwijzingsbesluit van een Natura 2000-gebied staat vanwege welke soorten en habitats en om welke reden het gebied is aangewezen. De instandhoudingsdoelstellingen van een gebied mogen niet worden geschaad.
AANGEWEZEN	Ten tijde van het schrijven van dit rapport zijn nog niet alle aanwijzingsbesluiten voor de 160 Natura 2000-gebieden klaar. De laatste stand van zaken met betrekking tot de (definitieve) aanwijzingsbesluiten is te vinden op de internet-site van het Ministerie van EZ (gebiedendatabase). Zolang definitieve aanwijzing nog niet heeft plaatsgevonden, wordt getoetst aan de bestaande gebiedsdocumenten of de conceptaanwijzingsbesluiten.
BEHEERPLANNEN	Voor alle Natura 2000-gebieden moeten beheerplannen worden opgesteld. In een beheerplan wordt vastgelegd hoe en wanneer de doelen voor een gebied worden gehaald (instandhoudingsdoelstellingen). Activiteiten in en rondom Natura 2000-gebieden (landbouw, recreatie, waterbeheer) die negatieve effecten op de natuur(doelen) hebben, kunnen ook in het beheerplan worden geregeld, waarmee een integrale aanpak wordt bewerkstelligd. Een beheerplan moet binnen drie jaar na aanwijzing als Natura 2000-gebied worden vastgesteld.
	Ecologische Hoofdstructuur De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een samenhangende structuur van gebieden met een speciale natuurkwaliteit (doelen). De EHS moet biodiversiteit en duurzame natuurkwaliteit in Nederland waarborgen. De EHS is een beleidsconcept dat zijn wortels heeft in het Nationaal Natuurbeleidsplan van 1990. In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) staan de plannen van de rijksoverheid met betrekking tot de EHS. Provincies zijn verantwoordelijk voor de realisering van de EHS. In de Provinciale Structuurvisie en Provinciale Ruimtelijke Verordening is dit als beleidsdoel opgenomen.
BESCHERMDE GEBIEDEN	De EHS bestaat uit: - bestaande natuurgebieden; - toekomstige natuurgebieden; - beheergebieden.

Voor de EHS geldt het beschermings- en compensatieregime uit de Nota Ruimte, zoals uitgewerkt in de Spelregels EHS (Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzen EHS). In het geval van een ruimtelijke procedure worden ingrepen bij EHS-gebieden door het bevoegd gezag, het college van Gedeputeerde Staten van de provincie, getoetst. Wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS mogen niet worden aangetast. Aantasting wordt alleen verdedigbaar geacht als aantoonbaar is dat het project van groot openbaar belang is en er geen redelijk alternatief bestaat. Hier geldt het zogenaamde 'nee, tenzij'-principe. De aantasting moet zoveel mogelijk worden gemitigeerd. Restschade moet worden gecompenseerd.

BESCHERMING

Bijlage 2.

Opgave van

Quickscanhulp.nl

Bekende verspreiding van soorten ten opzichte van het onderzoeksgebied - levering uit de Nationale Database Flora en Fauna

Disclaimer - De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) is de meest omvangrijke landelijke informatiebron van verspreidingsgegevens en bevat betrouwbare waarnemingen van planten en dieren in een bepaald gebied. Het systeem is in opbouw, nieuwe gegevens worden met regelmaat toegevoegd. Alle gegevens in de NDFF zijn door de Gegevensautoriteit Natuur gevalideerd. Nader (veld-)onderzoek kan noodzakelijk zijn om aanwezigheid van een soort te bevestigen of uit te sluiten.

© NDFF - quickscanhulp.nl 10-04-2014 13:36:53

Soort	Soortgroep	Bescherming	Afstand
Tongvaren	Vaatplanten	tabel II	0 - 1 km
Kleine modderkruiper	Vissen	tabel II	0 - 1 km
Bittervoorn	Vissen	tabel III	0 - 1 km
Boomvalk	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Buizerd	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Gierzwaluw	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Grote gele kwikstaart	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Havik	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Huismus	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Kerkuil	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Ooievaar	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Ransuil	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Roek	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Slechtvalk	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Sperwer	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Wespendief	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Brede orchis	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Daslook	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Gele helmbloem	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Prachtklokje	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Rietorchis	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Ruig klokje	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Steenbreekvaren	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Veldsalie	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Waterdrieblad	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Wilde kievitsbloem	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Wilde marjolein	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Zomerklokje	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Rivierdonderpad	Vissen	tabel II	1 - 5 km
Steenmarter	Zoogdieren	tabel II	1 - 5 km

Steenuil	Vogels	tabel III	1 - 5 km
Zwarte wouw	Vogels	tabel III	1 - 5 km
Gewone dwergvleermuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Laatvlieger	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Meervleermuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Rosse vleermuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Ruige dwergvleermuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Tweekleurige vleermuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Watervleermuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Heikikker	Amfibieën	tabel III	5 - 10 km
Keizersmantel	Dagvlinders	tabel III	5 - 10 km
Groene glazenmaker	Libellen	tabel III	5 - 10 km
Ringslang	Reptielen	tabel III	5 - 10 km
Gewone grootoorvleermuis	Zoogdieren	tabel III	5 - 10 km
Noordse woelmuis	Zoogdieren	tabel III	5 - 10 km

Colofon

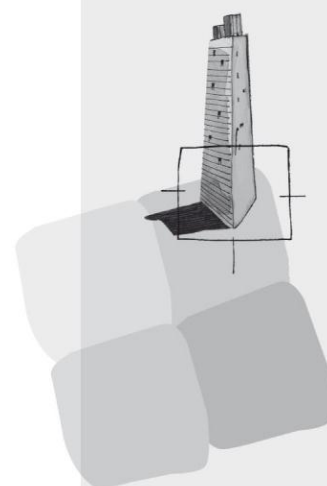
Opdrachtgever
Gemeente Menameradiel

Contactpersoon
Dhr. G. Rouwenhorst

Rapport
BügelHajema Adviseurs
dhr. ing. D.J. Venema

Projectleiding
dhr. ir. D. Terpstra
dhr. drs. J.A. van der Ploeg

Projectnummer
148.00.06.06.02.00

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke
Ordening en Milieu BNSP
Vaart nz 48-50
Postbus 274
9400 AG Assen
T 0592 316 206
F 0592 314 035
E assen@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en Amersfoort